Tomasz Uryszek
Uniwersytet Łódzki

ALOKACJA DOCHODÓW BUDŻETU PAŃSTWA W POLSCE

Wstęp

Wartości realizowanych w poszczególnych krajach dochodów i wydatków budżetowych, które pociągają za sobą występowanie nadwyżki lub deficytu budżetu państwa, zależą od ustroju państwa, funkcji wypełnianych przez władze publiczne oraz modelu funkcjonowania gospodarki. Bez względu na sposób organizacji państwa występuje w nim zawsze obszar, który można nazwać mianem finansów publicznych. Do podstawowych funkcji finansów publicznych zalicza się: funkcję alokacyjną, funkcję redystrybucyjną, funkcję stabilizacyjną (Owsiak 2005, s. 67). Rolą funkcji alokacyjnej jest sfinansowanie zakupów dóbr i usług środkami publicznymi, celem zaspokojenia potrzeb społeczeństwa. Zatem zadaniem władz publicznych jest ustalenie zbiorowych i indywidualnych potrzeb społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem:

- priorytetów realizacji tych potrzeb,
- przewidywanych kwot nakładów finansowych,
- źródeł pozyskania środków na ich sfinansowanie.

Potrzeby te są zróżnicowane w poszczególnych krajach i wynikają z modelu społeczno-gospodarczego państwa. Istotne wydaje się zatem zbadanie, w jaki sposób powyższe problemy rozwiązywane są w Polsce: na jakie cele i w jakiej wysokości rozdysponowywane są kwoty dochodów budżetowych.

1. Dochody i wydatki budżetu państwa w Polsce – plan i wykonanie ustaw budżetowych

Dane o planowanych wielkościach wpływów środków publicznych oraz ich przeznaczenie są w Polsce ujmowane w ustawach budżetowych na poszczególne lata. Realizację ujętych w ustawach założeń – po zakończeniu roku budżetowego – Rada

Ministrów przedkłada Sejmowi RP w sprawozdaniach z realizacji budżetu państwa. Planowane wartości dochodów i wydatków budżetu państwa prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Planowane wielkości dochodów i wydatków budżetu państwa

Rok	Dochody		Wydatki	
	mln PLN	dynamika %	mln PLN	dynamika %
2004	154 552,6	–	199 851,0	–
2005	174 704,0	113,04	209 704,0	104,93
2006	195 282,0	111,78	222 703,0	106,20
2007	228 952,0	117,24	258 952,0	116,28
2008	281 892,0	123,12	308 892,7	119,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustaw budżetowych.

Analiza danych zawartych w tabeli 1 pozwala stwierdzić, że w każdym roku budżetowym, w okresie objętym oceną, dynamika planowanego przyrostu dochodów była wyższa niż dynamika planowanego przyrostu wydatków. Może to świadczyć o dążeniu rządu do ograniczania deficytu budżetowego i racjonalizacji wydatkowania funduszy publicznych bezpośrednio z budżetu. Prognozy wartości dochodów budżetowych były nieprecyzyjne, co może być spowodowane brakiem uwzględniania w procesie planowania zmian – zachodzących w trakcie roku budżetowego – dotyczących wartości inflacji, poziomu wzrostu gospodarczego i innych zmiennych makroekonomicznych (Szałwiński 2004, s. 63). Ponadto „podstawową trudnością w ocenie błędów prognoz dochodów budżetu państwa jest odseparowanie skutków zmian systemowych, które miały wpływ na dochody w danym roku, a były wynikiem decyzji podejmowanych w trakcie roku budżetowego" (Szałwiński 2004, s 62).

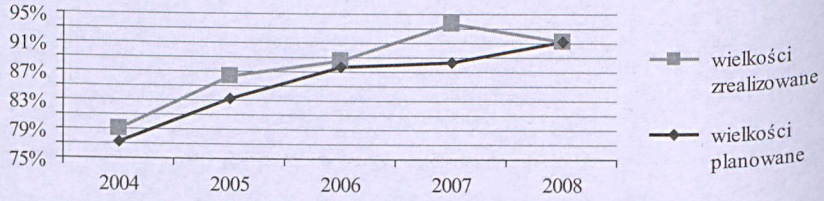
Planowane wartości dochodów i wydatków budżetu państwa należy skonfrontować z faktycznie zrealizowanymi kwotami dochodów oraz wykonanymi wydatkami. Wielkości te zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2. Dochody i wydatki budżetu państwa w Polsce – plan i wykonanie

Rok	Dochody			Wydatki		
	mln PLN	dynamika %	wykonanie planu (%)	mln PLN	dynamika %	wykonanie planu (%)
2004	156 281,4	–	101,12	197 698,3	–	98,92
2005	179 721,2	115,00	102,87	208 133,0	105,28	99,25
2006	197 639,8	109,97	101,21	225 828,7	108,50	101,40
2007	236 367,5	119,60	103,24	252 323,9	111,73	97,44
2008	253 547,3	107,27	89,94	277 893,5	110,13	89,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustaw budżetowych i danych GUS.

Analizując dane zawarte w tabeli 2, można także stwierdzić, że we wszystkich latach objętych badaniem wskaźnik zrealizowanych dochodów budżetowych w stosunku do założeń planowanych w ustawach był wyższy od takiego miernika dla wydatków. Wskazuje to na bieżącą kontrolę wydatków i uzyskiwanie deficytów budżetowych na poziomie ustalonym w ustawach budżetowych. Potwierdza to wskaźnik pokrycia wydatków dochodami (obliczony jako iloraz: dochody/wydatki). Jego wartości przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Pokrycie wydatków dochodami budżetu państwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartości wskaźnika przedstawionego na rysunku 1 wskazują, że w latach 2004–2008 rzeczywiste pokrycie wydatków dochodami kształtowało się na poziomie od około 79% do nawet ponad 90%. Ponadto wartość wskaźnika wzrosła w całym okresie objętym analizą. Oznacza to, że rząd w coraz większym stopniu kontrolował przyrost wydatków budżetowych. Pozytywnie należy ocenić fakt, że coraz większa część wydatków znajdowała swoje pokrycie w dochodach budżetowych. Należy jednak w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, że wzrost wartości omawianego wskaźnika może mieć w pewnej części charakter pozorny. Wynika to z faktu, iż część wydatków budżetu państwa jest przeksięgowywana „pod kreskę" i ujmowana jako tzw. rozchody budżetowe (finansowane bezpośrednio z zaciąganego długu publicznego, z pominięciem rejestrowania w ogólnej kwocie wydatków). Zmniejsza to wartość deficytu budżetowego, lecz nie powoduje rzeczywistego zmniejszenia zapotrzebowania na środki budżetowe (np.: Uryszek 2007).

2. Wartość i struktura wydatków budżetu państwa – alokacja dochodów budżetowych

Stosownie do postanowień art. 35 ustawy o finansach publicznych (DzU 2005)[1], wydatki budżetu państwa mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonej

[1] W artykule powołano zapisy nieobowiązującej już ustawy o finansach publicznych. Uczyniono tak dlatego, że obowiązywała ona w ciągu całego okresu objętego badaniem. Podobne zapisy wprowadzono w Ustawie z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DzU 2009) – art. 44 i 112.

w ustawie budżetowej. Powinny być wydatkowane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Zgodnie z ustawą (DzU 2005) wydatki powinny być ponoszone m.in. na:

- zadania wykonywane przez organy władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz na administrację rządową, sądy i trybunały;
- subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego i partii politycznych;
- dotacje: dla jednostek samorządu terytorialnego, na zadania określone ustawami;
- obsługę długu publicznego;
- współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (UE) oraz niepodlegających zwrotowi środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, innych niż budżet UE;
- realizację Wspólnej Polityki Rolnej.

Wydatki są najtrudniejszym elementem konstrukcji budżetu. Dotyczy to zarówno procesu planowania w trakcie prac nad ustawą budżetową, jak i w trakcie realizacji budżetu w poszczególnych miesiącach całego roku. W trakcie planowania główna trudność polega na wyborze optymalnej alokacji środków, spośród wszystkich zgłaszanych potrzeb. W toku przygotowania budżetu występuje dokładnie ten sam problem, co w przypadku każdej decyzji ekonomicznej – nieograniczone potrzeby konkurują o ograniczone środki. Wydatki muszą przede wszystkim zabezpieczyć prawidłowe funkcjonowanie organów państwa oraz zapewnić wykonanie zadań społecznych i gospodarczych. Zgodnie z prawem, środki budżetowe przyznane poszczególnym podmiotom – stanowiące wydatki budżetu państwa – muszą być wydatkowane w ciągu roku budżetowego, ponieważ w przeciwnym wypadku będą musiały zostać zwrócone. Podmioty otrzymujące środki dążą więc do wydatkowania przyznanych funduszy, obawiając się ich utraty. Nie sprzyja to racjonalnemu wykorzystywaniu środków budżetowych (Piotrowska-Marczak, Informacja nr 1167, s. 70). Jednak suma kwot wydatków zaplanowanych na powyższe zadania nie może przekroczyć ustalonego limitu na dany rok budżetowy, by nie zwiększyć deficytu budżetu państwa. Kwoty deficytów budżetowych – zaplanowanych na każdy rok budżetowy – stanowiły różnicę między zaplanowanymi dochodami i wydatkami.

Kwoty wydatków budżetu państwa według najważniejszych grup ekonomicznych w mln PLN oraz ich udział w ogólnej sumie wydatków prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Struktura wydatków budżetu państwa

Wyszczególnienie		2004	2005	2006	2007	2008
Dotacje i subwencje	mln PLN	101 577,0	101 801,3	113 001,6	114 868,9	130 778,4
	udział %*)	51,39%	48,91%	50,74%	49,33%	51,75%
Obsługa długu SP	mln PLN	22 546,9	24 810,7	27 767,2	24 499,9	25 116,7
	udział %	11,41%	11,92%	12,47%	10,52%	9,94%
Wpłaty do UE	mln PLN	5 825,3	9 753,4	9 839,1	10 628,7	12 224,0
	udział %	2,95%	4,69%	4,42%	4,56%	4,84%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	mln PLN	18 333,0	20 498,8	17 923,3	22 941,1	21 172,3
	udział %	9,27%	9,85%	8,05%	9,85%	8,38%
Wydatki bieżące JB	mln PLN	37 086,1	40 063,5	42 096,9	45 489,5	48 505,7
	udział %	18,76%	19,25%	18,90%	19,53%	19,19%
Wydatki majątkowe	mln PLN	11 080,4	10 167,4	11 066,4	13 260,4	14 919,6
	udział %	5,61%	4,89%	4,97%	5,69%	5,90%
Rozliczenia z bankami	mln PLN	1 226,6	1 037,0	1 008,4	1 192,6	–
	udział %	0,62%	0,50%	0,45%	0,51%	–

*Udział procentowy w wydatkach ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów RP.

Analiza danych zawartych w tabeli 3 pozwala stwierdzić, że zdecydowaną większość wydatków budżetowych w całym okresie objętym analizą stanowiły wydatki zdeterminowane (obligatoryjne, sztywne). Wydatki te wynikają z zapisów zawartych w ustawach i bezwzględnie muszą być ponoszone, bez względu na sytuację ekonomiczno-finansową państwa (Owsiak 2005, s. 575–576). Taka struktura wydatków utrudnia finansowanie zadań inwestycyjnych i prorozwojowych. Wydatkami, które musiały być poniesione w pierwszej kolejności, były koszty obsługi długu Skarbu Państwa. Brak uregulowania tych zobowiązań lub opóźnienia w ich spłacie mogłyby zostać odebrane jako sygnał o niewypłacalności budżetu i spowodować drastyczne spadki ocen ratingowych skarbowych instrumentów dłużnych. To z kolei mogłoby doprowadzić do wycofania inwestorów nabywających skarbowe papiery wartościowe i do utraty płynności przez budżet państwa. Wydatki związane z obsługą długu publicznego stanowiły około 10% łącznej sumy wydatków budżetowych.

Największą część wydatków budżetu państwa (około 50%) stanowiły kwoty dotacji i subwencji. Stanowiły one łącznie około połowy wszystkich wydatków. Bardzo dużą część tych środków asymilowały jednostki samorządu terytorialnego (JST).

2.1. Transfery z budżetu centralnego do JST

Subwencje były przekazywane jednostkom samorządu terytorialnego oraz partiom politycznym. Kwoty przekazywane dla partii politycznych nie przekraczały w całym okresie objętym badaniem 0,3% ogólnej kwoty subwencji. Środki przekazywane z budżetu państwa jako subwencje dla JST pochłaniały natomiast około 15%–20% ogólnej kwoty dochodów budżetu centralnego. Szczegóły przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego

Rok	Subwencje dla JST		W tym część oświatowa		
	mln PLN	udział w dochodach budżetu państwa (w %)	mln PLN	udział w dochodach budżetu państwa (w %)	udział w kwocie subwencji dla JST (w %)
2004	31 386,9	20,08	25 082,9	16,05	79,92
2005	32 486,6	18,08	26 097,5	14,52	80,33
2006	34 540,4	17,48	26 781,0	13,55	77,54
2007	36 756,2	15,55	28 204,9	11,93	76,74
2008	40 459,7	15,96	30 910,6	12,19	76,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów oraz (NIK 2005–2009).

Analiza danych zawartych w tabeli 4 pozwala stwierdzić, że na zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego rząd przeznaczał w badanym okresie około 12%–16% dochodów budżetu centralnego. W całym okresie występowała tendencja spadkowa wskaźnika wykorzystania dochodów budżetu na cele oświatowe. Wynikało to z wolniejszego tempa przyrostu tej grupy wydatków w porównaniu z przyrostem pozostałych wydatków.

Kwota dotacji przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego zwiększyła się w latach 2004–2008 o niemal 78%. W całym tym okresie dotacje dla JST nie stanowiły jednak tak dużego obciążenia dla budżetu państwa jak subwencje. Pochłaniały one od około 6,52% sumy dochodów w 2004 r., przez 7,12% w 2005 r., 8,51% w 2006 r., 7,12% w 2007 r. do 7,16% w 2008 r. Tak duża dysproporcja między kwotami subwencji i dotacji przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego jest jednym z dowodów na znaczące usztywnienie struktury wydatków budżetowych. Subwencje wchodzą bowiem w skład wydatków zdeterminowanych, dotacje dla JST można natomiast uznać za wydatki o charakterze elastycznym (Owsiak 2005, s. 576).

2.2. Dotacje dla państwowych funduszy celowych

Głównymi beneficjentami środków budżetowych pochodzących z dotacji były dwa państwowe fundusze celowe: Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS). Łącznie oba te fundusze otrzymy-

wały około połowy kwot przeznaczanych z budżetu państwa na dotacje. Jednocześnie stanowiły znaczące obciążenie dla budżetu państwa, „konsumując" kilkanaście procent dochodów budżetowych. Zostało to przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Dotacje z budżetu państwa na FUS i KRUS

Rok	Dotacje z budżetu państwa na FUS i KRUS								
	Łącznie			w tym FUS			w tym FUS		
	mln PLN	udział w ogólnej kwocie dotacji (w %)	udział w dochodach budżetu państwa (w %)	mln PLN	udział w ogólnej kwocie dotacji (w %)	udział w dochodach budżetu państwa (w %)	mln PLN	udział w ogólnej kwocie dotacji (w %)	udział w dochodach budżetu państwa (w %)
2004	38 118,3	54,35	24,39	22 959,2	32,74	14,69	15 159,1	21,61	9,70
2005	32 882,3	47,48	18,30	18 632,3	26,90	10,37	14 250,0	20,58	7,93
2006	39 420,1	50,29	19,95	24 632,3	31,43	12,46	14 787,8	18,87	7,48
2007	38 573,7	50,21	16,32	23 983,0	31,22	10,15	14 590,7	18,99	6,17
2008	48 097,9	53,32	18,97	33 230,0	36,83	13,11	14 867,9	16,48	5,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie *sprawozdań* (2005–2009) oraz (NIK 2005–2009).

FUS, poza przedstawionymi w tabeli 6 kwotami dotacji, otrzymywał środki publiczne z przychodów budżetu państwa w kwotach odpowiadających sumie funduszy przekazanych do Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE). Kwoty tych środków wyniosły:

- w 2004 r.: 10,6 mld PLN,
- w 2005 r.: 12,6 mld PLN,
- w 2006 r.: 14,9 mld PLN,
- w 2007 r.: 16,2 mld PLN,
- w 2008 r.: 19,9 mld PLN.

Podstawę prawną tych operacji stanowiły zapisy zawarte w art. 2 ust. 1 Ustawy z 25 czerwca 1997 r. o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia Skarbu Państwa na cele związane z reformą systemu ubezpieczeń społecznych (DzU 1997). Zgodnie z tymi zapisami *wpływy z prywatyzacji niektórych przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek Skarbu Państwa przeznacza się na finansowanie systemu ubezpieczeń społecznych* (DzU 1997, art. 2 ust. 1). Zastosowanie powyższego przepisu od 2004 r. miało podstawowe znaczenie dla kwot wydatków budżetowych oraz wielkości deficytu budżetu państwa w poszczególnych latach. Jest to wynik zakwalifikowania kwot przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) na refundację składek do OFE jako rozchodów budżetu państwa. Otrzymane środki FUS traktuje jako przychody własne. Zatem środki te, przekazane do OFE, wchodzą w skład długu Skarbu Państwa, poprawiają

wynik finansowy FUS (poprzez zwiększenie jego przychodów), a jednocześnie nie powodują zwiększenia deficytu, co w sprawozdawczości budżetowej poprawia obraz gospodarowania dochodami i wydatkami budżetu państwa. Należy jednak pamiętać, że jest to jedynie zabieg księgowy, niemający wpływu na rzeczywiste zapotrzebowanie sektora publicznego na środki finansowe.

Finansowanie reformy ubezpieczeń społecznych, polegające na przekazywaniu ze środków publicznych Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych kwot rekompensujących wydatki FUS do OFE, nie jest finansowane kwotami wpływów z prywatyzacji, ponieważ sumy przekazywanych do FUS środków są znacząco wyższe od przychodów z prywatyzacji. Przykładowo: w 2008 r. przychody z prywatyzacji wyniosły 2 371,7 mln PLN, z których na reformę ubezpieczeń społecznych przekazano 1 021,3 mln PLN. W tym samym czasie wartość środków przekazanych przez FUS do OFE wyniosła 19 911,5 mln PLN. Różnica wynosząca 18 890,2 mln PLN została pokryta emisją skarbowych papierów wartościowych, zwiększającą ogólną kwotę długu Skarbu Państwa.

Otrzymane przez KRUS kwoty dotacji nie wykazywały większych wahań w wartościach bezwzględnych. Wykazywały jednak istotne zmniejszenie mierzone udziałami procentowymi. Udział środków przekazanych KRUS w formie dotacji w ogólnej kwocie dotacji przekazywanych z budżetu centralnego zmalał z 21,61% do 16,48%. Spadł także udział tych środków w ogólnej kwocie dochodów budżetowych. W 2004 r. pochłaniały one około 9,70% ogólnej kwoty dochodów, w 2008 – już tylko 5,86%.

2.3. Dotacje podmiotowe – finansowanie nauki i szkolnictwa wyższego

Środki przeznaczane na dotacje podmiotowe wykazywały systematyczny spadek udziału w dochodach budżetowych. W ramach dotacji podmiotowych finansowane są m.in. szkoły wyższe oraz nauka. Środki przeznaczane na tę część zadań przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Kwoty dotacji podmiotowych z budżetu państwa

Rok	Dotacje podmiotowe		W tym dla szkół wyższych		W tym na naukę	
	w mln PLN	udział w dochodach budżetowych (w %)	w mln PLN	udział w dochodach budżetowych (w %)	w mln PLN	udział w dochodach budżetowych (w %)
2004	14 481,5	9,27	8 097,9	5,18	1 797,0	1,15
2005	15 499,0	8,62	8 697,5	4,84	1 809,9	1,01
2006	15 355,2	7,77	8 859,3	4,48	2 267,5	1,15
2007	17 194,2	7,27	8 142,1	3,44	2 200,5	0,93
2008	14 788,9	5,83	9 847,4	3,88	1 344,6	0,53

Analiza danych zawartych w tabeli 6 wskazuje na fakt, iż na szkoły wyższe oraz na naukę przeznaczano coraz mniejszą część dochodów. Wzrost wartości dochodów budżetowych w latach 2004–2008 ze 156 mld PLN do ponad 253 mld PLN nie pociągnął za sobą wzrostu nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe. Kwoty środków przeznaczanych na szkoły wyższe utrzymywały się przez cały okres na poziomie około 8–10 mld PLN. W tym samym czasie wartość nakładów na naukę znacząco spadła. W 2008 r. na szkoły wyższe przeznaczono zaledwie 5,83% dochodów budżetu państwa, natomiast na naukę jedynie 0,53%. Taki poziom wydatków trudno nazwać zadowalającym. Trudno jednoczenie mówić o wzroście wydatków prorozwojowych.

Zakończenie

Globalna kwota realizowanych w Polsce wydatków budżetu państwa systematycznie rośnie. Nie jest to zjawisko odosobnione. Polska znajduje się w gronie wielu krajów, w których występuje podobna sytuacja. Należy jednak zauważyć, że wzrost wydatków publicznych w różnych krajach nie jest jednakowy. Najbogatsze kraje nie przeznaczają największych sum na wydatki publiczne (Piotrowska-Marczak 2003, s. 302). Zawsze jednak wartość i struktura wydatków budżetowych wynikają z zakresu zadań państwa (Głuchowski 1997, s. 47).

W Polsce, w latach 2004–2008, największą część dochodów budżetowych wykorzystano na wypłaty dotacji i subwencji (w tym dla JST). Jednostki samorządu terytorialnego asymilowały około 25% ogólnej kwoty dochodów. Dużą część dochodów budżetu przejęły państwowe fundusze celowe: od około 26% w 2004 r. do ponad 19% w 2008 r. Znaczącym obciążeniem dla budżetu były także koszty obsługi długu Skarbu Państwa: od około 14,44% w 2004 r. do 9,90% w 2008 r. Spadek środków niezbędnych na spłatę tych zobowiązań można ocenić szczególnie pozytywnie: mimo wzrostu wartości nominalnej zadłużenia publicznego udało się doprowadzić do zmniejszenia obciążeń dla budżetu z tytułu jego obsługi.

Łączne kwoty wydatków budżetu państwa na transfery do JST, dotacje dla państwowych funduszy celowych oraz na obsługę długu pochłaniały większość dochodów budżetu. W zdecydowanej większości (poza dotacjami dla JST) były to wydatki zdeterminowane. Z jednej strony, ich występowanie ogranicza możliwości wydatkowania środków na inne cele, z drugiej, część z tych wydatków podyktowana jest ustrojem i sposobem organizacji państwa. Problem wydatków zdeterminowanych, ich rodzajów i wpływu na poziom rozwoju gospodarczego jest przedmiotem rozważań uczonych oraz praktyków z różnych krajów (np. United States 2006).

Pozostałe, po sfinansowaniu powyższych zadań, kwoty dochodów przeznaczane były na inne cele. Z uwagi na to, iż wartości ponoszonych wydatków przekraczały

pozostające do dyspozycji kwoty dochodów, w Polsce generowany był wysoki deficyt budżetowy. Ograniczało to możliwość wydatkowania znaczących sum na działalność prorozwojową.

W Polsce konieczna wydaje się racjonalizacja wydatków publicznych, w tym – wydatków budżetu państwa. Należy zgodzić się ze stwierdzeniem, iż mimo wzrostu wydatków publicznych nie udało się bowiem do tej pory wygospodarować znaczących nakładów na dziedziny prorozwojowe, takie jak nauka czy polityka sektorowa (Lubińska 2003, s. 242). W budżetach państwa „ (...) powinny pojawiać się nowe zadaniowe wydatki stricte prorozwojowe oraz instrumenty prawne ich realizacji" (Lubińska 2006, s. 192). Coraz większe kwoty środków pieniężnych przeznaczane są na sfery niemające wpływu na poziom życia czy konkurencyjność gospodarki. Następuje natomiast stagnacja lub spadek wartości funduszy decydujących o potencjale ekonomicznym kraju czy też poziomie dobrobytu (Lubińska 2005 s. 33).

Bibliografia

Głuchowski J. (1997), *Wstęp do skarbowości*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.

Lubińska T. (red.) (2005), *Budżet państwa i samorządów. Decentralizacja – oświata. Studium porównawcze,* Difin, Warszawa.

Lubińska T. (2006), *Budżet zadaniowy – założenie metodologiczne,* w: E. Chojna-Duch (red.), *Aktualne problemy finansów lokalnych i regionalnych w Polsce i innych krajach UE,* Uniwersytet Warszawski, Warszawa.

Lubińska T. (2003), *Tendencje w dochodach i wydatkach sektora publicznego w latach 1995 – 2001 a tempo wzrostu gospodarczego*, w: L. Pawłowicz, R. Wierzba (red.), *Finanse, bankowość i ubezpieczenia wobec procesów globalizacji*, t. 4 – *Finanse publiczne wobec procesów globalizacji*, CeDeWu, Warszawa.

Najwyższa Izba Kontroli (2005–2009), *Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężne w 2004 roku*, (za lata 2004–2008), Warszawa.

Owsiak S. (2005), *Finanse publiczne. Teoria i praktyka,* PWN, Warszawa.

Piotrowska-Marczak K., *Istotne problemy charakteryzujące formy gospodarki budżetowej,* Kancelaria Sejmu, Biuro Studiów i Ekspertyz, Informacja nr 1167.

Piotrowska-Marczak K. (2003), *Współczesne tendencje zmian poziomu wydatków publicznych*, w: L. Pawłowicz, R. Wierzba (red.), *Finanse, bankowość i ubezpieczenia wobec procesów globalizacji*, t. 4 – *Finanse publiczne wobec procesów globalizacji,* CeDeWu, Warszawa.

Roczniki Statystyczne GUS (2005–2009), Warszawa.

Sprawozdania Rady Ministrów z wykonania budżetu państwa (2005–2009), Warszawa (za lata 2004–2008).

Szałwiński T. (2004), *Dochody budżetu państwa*, „Bank i Kredyt", wrzesień.
United States Government Accountability Office (2006), Mandatory Spending. Using Budget Triggers to Constrain Growth, Report to Congress, GAO-06-276, January.
Uryszek T. (2007), *Wpływ niedoboru środków własnych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wysokość deficytu budżetowego*, w: K. Piotrowska-Marczak, K. Kietlińska (red.), *Harmonizacja finansów publicznych w skali narodowej i europejskiej*, Difin, Warszawa.
DzU (2005), Ustawa z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, nr 249, poz. 2104.
DzU (2009), Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, nr 157, poz. 1240.
DzU (1997), Ustawa z 25 czerwca 1997 r. o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia Skarbu Państwa na cele związane z reformą systemu ubezpieczeń społecznych, nr 106, poz. 673 ze zm.

ALLOCATION OF BUDGET REVENUES IN POLAND

Summary

The article investigates the types of tasks that are funded in Poland from the national budget. This approach allows making an indirect verification of the hypothesis that public funds are spent ineffectively in the country. The allocation process of public funds as well as the amount and structure of public spending was analysed in the article. The research is based on the theoretical concepts derived from the literature of the subject. The statistical analysis was made for the years 2000–2008.

The research results pointed at the high share of law-determined public expenditures – intergovernmental grants for local and regional governments, costs of the debt service and grants for state aimed funds. Because of the substantial share of those expenditures in the budget, the allocations to the pro-development activities are insignificant. Notwithstanding the growing public expenditure, the spending on science, research and development, or higher education has not increased.